

ÖĞRETEN ÇÖZÜMLER

11. sınıf Tarih

1. Dönem 1. Yazılı Sınavı • Hazırlık ve Prova • 2026-2027

Okul geneli ortak yazılı sınava hazırlık

ChatGPT Image ile üretilmiş kurgu sahne • Ölçekli çizim veya gerçek olay belgesi değildir.

Düşün. Gerekçelendir. Yeniden dene.

BU KİTAPTA

9 tam yazılı provası • 3 kolay + 3 orta + 3 zor • konu anlatımı ve hap bilgiler • karma çalışma sayfaları • öğretene cevaplar ve puanlama ölçütleri

Her prova 100 puandır. Öğrenci yanıtları ve ayrıntılı çözümler ayrı kitaplarda tutulmuştur.

ÖĞRETMEN REHBERİ

Cevabı öğretmeye dönüştür

PUANLAMA

Her form toplam 100 puandır. Her soruda verilen ölçüt puanları toplanır. Tam puan için ilgili ölçütün tüm unsurları; kısmi puan için doğru fakat eksik unsur aranır. Aynı hatayı işlem ve sonuçta iki kez cezalandırma.

Açık uçlu sorularda örnek cevap tek cümle kalıbı değildir. Anlamı, yöntemi ve gerekçesi doğru alternatifleri kabul et. Yazma sorularında örnek metin ezberlenecek cevap değil; istenen unsurların nasıl bir araya geldiğini gösteren modeldir.

Uygulama derslerinde yazılı plan, gerçek uygulamanın yerine geçmez. Gözlenmeyen performansa otomatik puan verme. Erişilebilir görev uyarlamasını, öğretilen beceriyi koruyarak yap.

Önerilen geri bildirim: “Şu adım doğru; şu varsayım eksik; yeniden denemede şu kontrolü yap.”
Önce kavram hatasını çöz, sonra benzer bir durumla aktarımı denetle.

SINIRLILIK

Güçlük düzeyleri tasarım öngörüsüdür. Öğrenci pilotu, bağımsız branş editörü onayı veya yayınevleriyle deneysel kalite karşılaştırması yapılmamıştır. Okulun duyurduğu kapsam ve ders saatiyle karşılaştırılmalıdır.

ÇALIŞMA SAYFALARININ CEVAPLARI

Seçimin arkasındaki düşünce

1 / Çoktan seçmeli

A) Afetin toplumsal etkisini farklı kaynak türleriyle karşılaştırmayı

Kaynaklar farklı kurum ve amaçlardan doğar; örtüşen veya ayrılan bilgiler karşılaştırılır. Toplumsal etki, yalnız can kaybı veya tek bir yapı kaydıyla sınırlı değildir.

2 / Hata analizi

Afetin toplumsal etkisini farklı kaynak türleriyle karşılaştırmayı

Kaynaklar farklı kurum ve amaçlardan doğar; örtüşen veya ayrılan bilgiler karşılaştırılır. Toplumsal etki, yalnız can kaybı veya tek bir yapı kaydıyla sınırlı değildir.

3 / Kavram eşleştirme

1-B, 2-C, 3-A. Örnek, ilgili kavramın açıklamasını doğru kullanmalıdır.

Önce her başlığın ayırt edici kavramını bul.

Tanımda geçen işlev ve koşulları karşılaştır.

Örneğinde tanımın zorunlu koşullarını koru.

GÖRSEL GÖREVIN DEĞERLENDİRMESİ

Gözlem ve çıkarımı ayır

Bu görsel ChatGPT Image ile oluşturulmuş bir sahnedir. Görselden iki gözlem yaz; sonra yalnız bu görüntüyle cevaplanamayacak iki araştırma sorusu kur. Gerçek tarihî belge veya ölçülmüş coğrafi veri gibi kullanılmasının neden sorunlu olduğunu açıkla.

Gözlemler, görünen kişi/nesne ve çalışma düzeniyle sınırlıdır. Örnek sorular: “Belgeler hangi tarihe aittir?”, “Gösterilen alanın gerçek konumu nedir?” Görsel üretilmiş bir sahnedir; gerçek bir olayın tanıklığı veya ölçekli harita değildir. Tarih, kaynak, üretim amacı ve ölçüm verisi başka kaynaklarla doğrulanmalıdır.

ÖLÇÜTLER

Görülebilir ayrıntı: 4 • yorum/kurgu ile gözlemi ayırma: 4 • açık anlatım ve gerekçe: 2. Hazırlık puanı 10; tam prova notuna eklenmez.

R4 PUANLAMA GÜNCELLEMESİ

Soruya özel değerlendirme

Ölçütler bağımsız puanlanır: tam ve doğru kanıt tam puan; kısmen doğru ve eksik kanıt yarım puan; yanlış/ilgisiz/boş yanıt 0. Tek bilgi isteyen ölçütte doğruysa tam, yanlışsa 0. Yarım puanlar korunur. Eşdeğer doğru yöntem ve ifadeler kabul edilir; aynı hata iki kez cezalandırılmaz.

K1-K3, O1-O3 ve Z1-Z3 düzey çalışmalarının yanıtları aşağıdadır. Okulun seçtiği OYSS senaryosunun karma provaları 04_OYSS_Karma_Provalar klasöründedir.

CEVAP ANAHTARI VE ÖĞRETEN ÇÖZÜMLER

K1

Düzey çalışması • Toplam 100 puan

1. SORU • 17 PUAN • TAR.11.1.1

Hedeflenen düşünme yükü: Kolay • Karlofça ile toprak ve güç dengelerindeki değişim tartışılıyor. Bu durumun temel kavramını veya neden-sonuç ilişkisini açıkla.

Örnek yanıt: Karlofça önemli toprak kayıpları ve güç dengesi değişimiyle ilişkilidir.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: Karlofça önemli toprak kayıpları ve güç dengesi değişimiyle ilişkilidir.
2. Konu ilişkisi: II. Viyana kuşatması sonrası gelişmeler, Karlofça (1699), Pasarofça (1718), Belgrad (1739) ve Küçük Kaynarca (1774) gibi antlaşmalarla siyasi ve askerî dengeler açısından incelenir. Sonuçlar tek çizgili bir anlatı yerine koşullarıyla değerlendirilir.
3. Sonuç ve sınır: Karlofça önemli toprak kayıpları ve güç dengesi değişimiyle ilişkilidir.

Sık hata: 1683-1789 arasındaki bütün savaşlar aynı sonuçla bitmiştir.

Analitik puanlama

• 17 puan — Sorunun istediği kavram/çıkarımın karşılanması: Karlofça önemli toprak kayıpları ve güç dengesi değişimiyle ilişkilidir.

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

2. SORU • 17 PUAN • TAR.11.1.2

Hedeflenen düşünme yükü: Kolay • Avrupa'ya gönderilen elçilerin gözlemleri yönetim çevrelerinde tartışılıyor. Bu durumun temel kavramını veya neden-sonuç ilişkisini açıkla.

Örnek yanıt: Dış dünyayı tanıma ve yenilik arayışı diplomasiyle ilişkilidir.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: Dış dünyayı tanıma ve yenilik arayışı diplomasiyle ilişkilidir.
2. Konu ilişkisi: 1718-1730 aralığında diplomatik temaslar, kültür-sanat, şehir hayatı ve yenilik arayışları birlikte incelenir. İbrahim Müteferrika matbaası Osmanlı Türkçesiyle basım faaliyetleri açısından önemlidir; Osmanlı'daki ilk basım faaliyeti diye genellenmez.
3. Sonuç ve sınır: Dış dünyayı tanıma ve yenilik arayışı diplomasiyle ilişkilidir.

Sık hata: Lale Devri yalnız eğlenceden ibarettir.

Analitik puanlama

• 17 puan — Sorunun istediği kavram/çıkarımın karşılanması: Dış dünyayı tanıma ve yenilik arayışı diplomasiyle ilişkilidir.

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

CEVAP ANAHTARI VE ÖĞRETEN ÇÖZÜMLER

K1 / Devam

3. SORU • 17 PUAN • TAR.11.1.2

Hedeflenen düşünme yükü: Kolay • Müteferrika matbaasının bilgi dolaşımına katkısı inceleniyor.
Verilen bilgiden çıkarılabilecek bir sonuç yaz ve hangi ifadeye dayandığını belirt.

Örnek yanıt: Basım, bilginin çoğaltılmasına katkı sağlayabilir.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: Basım, bilginin çoğaltılmasına katkı sağlayabilir.
2. Konu ilişkisi: 1718-1730 aralığında diplomatik temaslar, kültür-sanat, şehir hayatı ve yenilik arayışları birlikte incelenir. İbrahim Müteferrika matbaası Osmanlı Türkçesiyle basım faaliyetleri açısından önemlidir; Osmanlı'daki ilk basım faaliyeti diye genellenmez.
3. Sonuç ve sınır: Basım, bilginin çoğaltılmasına katkı sağlayabilir.

Sık hata: Lale Devri yalnız eğlenceden ibarettir.

Analitik puanlama

- 17 puan — Sorunun istediği kavram/çıkarımın karşılanması: Basım, bilginin çoğaltılmasına katkı sağlayabilir.

Kismi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

4. SORU • 17 PUAN • TAR.11.1.3

Hedeflenen düşünme yükü: Kolay • Öğretim için hazırlanmış karşılaştırma: Lizbon'da deprem sonrası yangın ve deniz etkileri de yıkımı artırmış; yeniden imar gündeme gelmiştir. İstanbul'da hasar tespiti, barınma ve onarım ihtiyaçları öne çıkmıştır.

Bu durumun temel kavramını veya neden-sonuç ilişkisini açıkla.

Örnek yanıt: Doğal olayın etkileri ikincil tehlikeler ve kentsel koşullarla çeşitlenir.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: Doğal olayın etkileri ikincil tehlikeler ve kentsel koşullarla çeşitlenir.
2. Konu ilişkisi: İki deprem de yapı, gündelik yaşam, ekonomi ve yönetim üzerinde etkiler doğurmuştur. Lizbon'da yeniden imar ve planlama; İstanbul'da hasar tespiti ve onarım süreçleri tarihsel belgelerle incelenebilir. Kayıp sayıları kaynaklara göre değişebildiğinden doğrulanmamış kesin sayı kullanılmaz.
3. Sonuç ve sınır: Doğal olayın etkileri ikincil tehlikeler ve kentsel koşullarla çeşitlenir.

Sık hata: İki depremin etkileri, yalnız aynı yüzyılda oldukları için tamamen aynıdır.

Analitik puanlama

- 17 puan — Sorunun istediği kavram/çıkarımın karşılanması: Doğal olayın etkileri ikincil tehlikeler ve kentsel koşullarla çeşitlenir.

Kismi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

CEVAP ANAHTARI VE ÖĞRETEN ÇÖZÜMLER

K1 / Devam

5. SORU • 16 PUAN • TAR.11.1.3

Hedeflenen düşünme yükü: Kolay • Bir araştırmacı Lizbon için planlama kayıtları, İstanbul için hasar raporları kullanıyor; belgelerin amaçları farklı.
Verilen bilgidен çıkarılabilecek bir sonuç yaz ve hangi ifadeye dayandığını belirt.

Örnek yanıt: Kaynak amacı, hangi bilginin görünür olduğunu etkiler.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: Kaynak amacı, hangi bilginin görünür olduğunu etkiler.
2. Konu ilişkisi: İki deprem de yapı, gündelik yaşam, ekonomi ve yönetim üzerinde etkiler doğurmuştur. Lizbon'da yeniden imar ve planlama; İstanbul'da hasar tespiti ve onarım süreçleri tarihsel belgelerle incelenebilir. Kayıp sayıları kaynaklara göre değişebildiğinden doğrulanmamış kesin sayı kullanılmaz.
3. Sonuç ve sınır: Kaynak amacı, hangi bilginin görünür olduğunu etkiler.

Sık hata: İki depremin etkileri, yalnız aynı yüzyılda oldukları için tamamen aynıdır.

Analitik puanlama

- 16 puan — Sorunun istediği kavram/çıkarımın karşılanması: Kaynak amacı, hangi bilginin görünür olduğunu etkiler.

Kismi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

6. SORU • 16 PUAN • TAR.11.1.3

Hedeflenen düşünme yükü: Kolay • Bir grup iki şehirdeki afetin ticaret, konut ve kamu yapıları üzerindeki etkilerini ayrı başlıklarda inceliyor.
Bu olayda iki unsur arasındaki ilişkiyi, konunun temel kavramlarıyla açıkla.

Örnek yanıt: Afet yalnız bina hasarı değil ekonomik ve toplumsal süreçtir.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: Afet yalnız bina hasarı değil ekonomik ve toplumsal süreçtir.
2. Konu ilişkisi: İki deprem de yapı, gündelik yaşam, ekonomi ve yönetim üzerinde etkiler doğurmuştur. Lizbon'da yeniden imar ve planlama; İstanbul'da hasar tespiti ve onarım süreçleri tarihsel belgelerle incelenebilir. Kayıp sayıları kaynaklara göre değişebildiğinden doğrulanmamış kesin sayı kullanılmaz.
3. Sonuç ve sınır: Afet yalnız bina hasarı değil ekonomik ve toplumsal süreçtir.

Sık hata: İki depremin etkileri, yalnız aynı yüzyılda oldukları için tamamen aynıdır.

Analitik puanlama

- 16 puan — Sorunun istediği kavram/çıkarımın karşılanması: Afet yalnız bina hasarı değil ekonomik ve toplumsal süreçtir.

Kismi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

CEVAP ANAHTARI VE ÖĞRETEN ÇÖZÜMLER

K2

Düzey çalışması • Toplam 100 puan

1. SORU • 17 PUAN • TAR.11.1.1

Hedeflenen düşünme yükü: Kolay • Belgrad Antlaşması sonrası Osmanlı lehine bazı sonuçlar inceleniyor. Bu durumun temel kavramını veya neden-sonuç ilişkisini açıkla.

Örnek yanıt: Dönemde yalnız kayıp değil kazanımlar da vardır; gelişmeler aynı yönde değildir.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: Dönemde yalnız kayıp değil kazanımlar da vardır; gelişmeler aynı yönde değildir.
2. Konu ilişkisi: II. Viyana kuşatması sonrası gelişmeler, Karlofça (1699), Pasarofça (1718), Belgrad (1739) ve Küçük Kaynarca (1774) gibi antlaşmalarla siyasi ve askerî dengeler açısından incelenir. Sonuçlar tek çizgili bir anlatı yerine koşullarıyla değerlendirilir.
3. Sonuç ve sınır: Dönemde yalnız kayıp değil kazanımlar da vardır; gelişmeler aynı yönde değildir.

Sık hata: 1683–1789 arasındaki bütün savaşlar aynı sonuçla bitmiştir.

Analitik puanlama

- 9 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Dönemde yalnız kayıp değil kazanımlar da vardır
- 8 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: gelişmeler aynı yönde değildir.

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

2. SORU • 17 PUAN • TAR.11.1.2

Hedeflenen düşünme yükü: Kolay • Müteferrika matbaasının bilgi dolaşımına katkısı inceleniyor. Bu durumun temel kavramını veya neden-sonuç ilişkisini açıkla.

Örnek yanıt: Basım, bilginin çoğaltılmasına katkı sağlayabilir.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: Basım, bilginin çoğaltılmasına katkı sağlayabilir.
2. Konu ilişkisi: 1718–1730 aralığında diplomatik temaslar, kültür-sanat, şehir hayatı ve yenilik arayışları birlikte incelenir. İbrahim Müteferrika matbaası Osmanlı Türkçesiyle basım faaliyetleri açısından önemlidir; Osmanlı'daki ilk basım faaliyeti diye genellenmez.
3. Sonuç ve sınır: Basım, bilginin çoğaltılmasına katkı sağlayabilir.

Sık hata: Lale Devri yalnız eğlenceden ibarettir.

Analitik puanlama

- 17 puan — Sorunun istediği kavram/çıkarımın karşılanması: Basım, bilginin çoğaltılmasına katkı sağlayabilir.

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

CEVAP ANAHTARI VE ÖĞRETEN ÇÖZÜMLER

K2 / Devam

3. SORU • 17 PUAN • TAR.11.1.2

Hedeflenen düşünme yükü: Kolay • Şehirde imar, tüketim ve toplumsal farklılıklar birlikte değerlendiriliyor. Verilen bilgiden çıkarılabilecek bir sonuç yaz ve hangi ifadeye dayandığını belirt.

Örnek yanıt: Kültürel canlılık ile toplumsal eşitsizlik ve gerilim birlikte görülebilir.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: Kültürel canlılık ile toplumsal eşitsizlik ve gerilim birlikte görülebilir.
2. Konu ilişkisi: 1718-1730 aralığında diplomatik temaslar, kültür-sanat, şehir hayatı ve yenilik arayışları birlikte incelenir. İbrahim Müteferrika matbaası Osmanlı Türkçesiyle basım faaliyetleri açısından önemlidir; Osmanlı'daki ilk basım faaliyeti diye genellenmez.
3. Sonuç ve sınır: Kültürel canlılık ile toplumsal eşitsizlik ve gerilim birlikte görülebilir.

Sık hata: Lale Devri yalnız eğlenceden ibarettir.

Analitik puanlama

- 17 puan — Sorunun istediği kavram/çıkarımın karşılanması: Kültürel canlılık ile toplumsal eşitsizlik ve gerilim birlikte görülebilir.

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

4. SORU • 17 PUAN • TAR.11.1.3

Hedeflenen düşünme yükü: Kolay • Bir araştırmacı Lizbon için planlama kayıtları, İstanbul için hasar raporları kullanıyor; belgelerin amaçları farklı. Bu durumun temel kavramını veya neden-sonuç ilişkisini açıkla.

Örnek yanıt: Kaynak amacı, hangi bilginin görünür olduğunu etkiler.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: Kaynak amacı, hangi bilginin görünür olduğunu etkiler.
2. Konu ilişkisi: İki deprem de yapı, gündelik yaşam, ekonomi ve yönetim üzerinde etkiler doğurmuştur. Lizbon'da yeniden imar ve planlama; İstanbul'da hasar tespiti ve onarım süreçleri tarihsel belgelerle incelenebilir. Kayıp sayıları kaynaklara göre değişebildiğinden doğrulanmamış kesin sayı kullanılmaz.
3. Sonuç ve sınır: Kaynak amacı, hangi bilginin görünür olduğunu etkiler.

Sık hata: İki depremin etkileri, yalnız aynı yüzyılda oldukları için tamamen aynıdır.

Analitik puanlama

- 17 puan — Sorunun istediği kavram/çıkarımın karşılanması: Kaynak amacı, hangi bilginin görünür olduğunu etkiler.

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

CEVAP ANAHTARI VE ÖĞRETEN ÇÖZÜMLER

K2 / Devam

5. SORU • 16 PUAN • TAR.11.1.3

Hedeflenen düşünme yükü: Kolay • Bir grup iki şehirdeki afetin ticaret, konut ve kamu yapıları üzerindeki etkilerini ayrı başlıklarda inceliyor.

Verilen bilgiden çıkarılabilecek bir sonuç yaz ve hangi ifadeye dayandığını belirt.

Örnek yanıt: Afet yalnız bina hasarı değil ekonomik ve toplumsal süreçtir.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: Afet yalnız bina hasarı değil ekonomik ve toplumsal süreçtir.
2. Konu ilişkisi: İki deprem de yapı, gündelik yaşam, ekonomi ve yönetim üzerinde etkiler doğurmuştur. Lizbon'da yeniden imar ve planlama; İstanbul'da hasar tespiti ve onarım süreçleri tarihsel belgelerle incelenebilir. Kayıp sayıları kaynaklara göre değişebildiğinden doğrulanmamış kesin sayı kullanılmaz.
3. Sonuç ve sınır: Afet yalnız bina hasarı değil ekonomik ve toplumsal süreçtir.

Sık hata: İki depremin etkileri, yalnız aynı yüzyılda oldukları için tamamen aynıdır.

Analitik puanlama

• 16 puan — Sorunun istediği kavram/çıkarımın karşılanması: Afet yalnız bina hasarı değil ekonomik ve toplumsal süreçtir.

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

6. SORU • 16 PUAN • TAR.11.1.3

Hedeflenen düşünme yükü: Kolay • Öğretim için hazırlanmış karşılaştırma: Lizbon'da deprem sonrası yangın ve deniz etkileri de yıkımı artırmış; yeniden imar gündeme gelmiştir. İstanbul'da hasar tespiti, barınma ve onarım ihtiyaçları öne çıkmıştır.

Bu olayda iki unsur arasındaki ilişkiyi, konunun temel kavramlarıyla açıkla.

Örnek yanıt: Doğal olayın etkileri ikincil tehlikeler ve kentsel koşullarla çeşitlenir.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: Doğal olayın etkileri ikincil tehlikeler ve kentsel koşullarla çeşitlenir.
2. Konu ilişkisi: İki deprem de yapı, gündelik yaşam, ekonomi ve yönetim üzerinde etkiler doğurmuştur. Lizbon'da yeniden imar ve planlama; İstanbul'da hasar tespiti ve onarım süreçleri tarihsel belgelerle incelenebilir. Kayıp sayıları kaynaklara göre değişebildiğinden doğrulanmamış kesin sayı kullanılmaz.
3. Sonuç ve sınır: Doğal olayın etkileri ikincil tehlikeler ve kentsel koşullarla çeşitlenir.

Sık hata: İki depremin etkileri, yalnız aynı yüzyılda oldukları için tamamen aynıdır.

Analitik puanlama

• 16 puan — Sorunun istediği kavram/çıkarımın karşılanması: Doğal olayın etkileri ikincil tehlikeler ve kentsel koşullarla çeşitlenir.

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

CEVAP ANAHTARI VE ÖĞRETEN ÇÖZÜMLER

K3

Düzey çalışması • Toplam 100 puan

1. SORU • 17 PUAN • TAR.11.1.1

Hedeflenen düşünme yükü: Kolay • Küçük Kaynarca'nın Karadeniz, Kırım ve diplomatik sonuçları değerlendiriliyor. Bu durumun temel kavramını veya neden-sonuç ilişkisini açıkla.

Örnek yanıt: Antlaşma Rusya'nın etkisini artıran önemli sonuçlar doğurmuştur.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: Antlaşma Rusya'nın etkisini artıran önemli sonuçlar doğurmuştur.
2. Konu ilişkisi: II. Viyana kuşatması sonrası gelişmeler, Karlofça (1699), Pasarofça (1718), Belgrad (1739) ve Küçük Kaynarca (1774) gibi antlaşmalarla siyasi ve askerî dengeler açısından incelenir. Sonuçlar tek çizgili bir anlatı yerine koşullarıyla değerlendirilir.
3. Sonuç ve sınır: Antlaşma Rusya'nın etkisini artıran önemli sonuçlar doğurmuştur.

Sık hata: 1683-1789 arasındaki bütün savaşlar aynı sonuçla bitmiştir.

Analitik puanlama

• 17 puan — Sorunun istediği kavram/çıkarımın karşılanması: Antlaşma Rusya'nın etkisini artıran önemli sonuçlar doğurmuştur.

Kismi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

2. SORU • 17 PUAN • TAR.11.1.2

Hedeflenen düşünme yükü: Kolay • Şehirde imar, tüketim ve toplumsal farklılıklar birlikte değerlendiriliyor. Bu durumun temel kavramını veya neden-sonuç ilişkisini açıkla.

Örnek yanıt: Kültürel canlılık ile toplumsal eşitsizlik ve gerilim birlikte görülebilir.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: Kültürel canlılık ile toplumsal eşitsizlik ve gerilim birlikte görülebilir.
2. Konu ilişkisi: 1718-1730 aralığında diplomatik temaslar, kültür-sanat, şehir hayatı ve yenilik arayışları birlikte incelenir. İbrahim Müteferrika matbaası Osmanlı Türkçesiyle basım faaliyetleri açısından önemlidir; Osmanlı'daki ilk basım faaliyeti diye genellenmez.
3. Sonuç ve sınır: Kültürel canlılık ile toplumsal eşitsizlik ve gerilim birlikte görülebilir.

Sık hata: Lale Devri yalnız eğlenceden ibarettir.

Analitik puanlama

• 17 puan — Sorunun istediği kavram/çıkarımın karşılanması: Kültürel canlılık ile toplumsal eşitsizlik ve gerilim birlikte görülebilir.

Kismi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

CEVAP ANAHTARI VE ÖĞRETEN ÇÖZÜMLER

K3 / Devam

3. SORU • 17 PUAN • TAR.11.1.2

Hedeflenen düşünme yükü: Kolay • Avrupa'ya gönderilen elçilerin gözlemleri yönetim çevrelerinde tartışılıyor. Verilen bilgiden çıkarılabilecek bir sonuç yaz ve hangi ifadeye dayandığını belirt.

Örnek yanıt: Dış dünyayı tanıma ve yenilik arayışı diplomasiyle ilişkilidir.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: Dış dünyayı tanıma ve yenilik arayışı diplomasiyle ilişkilidir.
2. Konu ilişkisi: 1718-1730 aralığında diplomatik temaslar, kültür-sanat, şehir hayatı ve yenilik arayışları birlikte incelenir. İbrahim Müteferrika matbaası Osmanlı Türkçesiyle basım faaliyetleri açısından önemlidir; Osmanlı'daki ilk basım faaliyeti diye genellenmez.
3. Sonuç ve sınır: Dış dünyayı tanıma ve yenilik arayışı diplomasiyle ilişkilidir.

Sık hata: Lale Devri yalnız eğlenceden ibarettir.

Analitik puanlama

• 17 puan — Sorunun istediği kavram/çıkarımın karşılanması: Dış dünyayı tanıma ve yenilik arayışı diplomasiyle ilişkilidir.

Kismi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

4. SORU • 17 PUAN • TAR.11.1.3

Hedeflenen düşünme yükü: Kolay • Bir grup iki şehirdeki afetin ticaret, konut ve kamu yapıları üzerindeki etkilerini ayrı başlıklarda inceliyor. Bu durumun temel kavramını veya neden-sonuç ilişkisini açıkla.

Örnek yanıt: Afet yalnız bina hasarı değil ekonomik ve toplumsal süreçtir.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: Afet yalnız bina hasarı değil ekonomik ve toplumsal süreçtir.
2. Konu ilişkisi: İki deprem de yapı, gündelik yaşam, ekonomi ve yönetim üzerinde etkiler doğurmuştur. Lizbon'da yeniden imar ve planlama; İstanbul'da hasar tespiti ve onarım süreçleri tarihsel belgelerle incelenebilir. Kayıp sayıları kaynaklara göre değişebildiğinden doğrulanmamış kesin sayı kullanılmaz.
3. Sonuç ve sınır: Afet yalnız bina hasarı değil ekonomik ve toplumsal süreçtir.

Sık hata: İki depremin etkileri, yalnız aynı yüzyılda oldukları için tamamen aynıdır.

Analitik puanlama

• 17 puan — Sorunun istediği kavram/çıkarımın karşılanması: Afet yalnız bina hasarı değil ekonomik ve toplumsal süreçtir.

Kismi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

CEVAP ANAHTARI VE ÖĞRETEN ÇÖZÜMLER

K3 / Devam

5. SORU • 16 PUAN • TAR.11.1.3

Hedeflenen düşünme yükü: Kolay • Öğretim için hazırlanmış karşılaştırma: Lizbon'da deprem sonrası yangın ve deniz etkileri de yıkımı artırmış; yeniden imar gündeme gelmiştir. İstanbul'da hasar tespiti, barınma ve onarım ihtiyaçları öne çıkmıştır.

Verilen bilgiden çıkarılabilecek bir sonuç yaz ve hangi ifadeye dayandığını belirt.

Örnek yanıt: Doğal olayın etkileri ikincil tehlikeler ve kentsel koşullarla çeşitlenir.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: Doğal olayın etkileri ikincil tehlikeler ve kentsel koşullarla çeşitlenir.
2. Konu ilişkisi: İki deprem de yapı, gündelik yaşam, ekonomi ve yönetim üzerinde etkiler doğurmuştur. Lizbon'da yeniden imar ve planlama; İstanbul'da hasar tespiti ve onarım süreçleri tarihsel belgelerle incelenebilir. Kayıp sayıları kaynaklara göre değişebildiğinden doğrulanmamış kesin sayı kullanılmaz.
3. Sonuç ve sınır: Doğal olayın etkileri ikincil tehlikeler ve kentsel koşullarla çeşitlenir.

Sık hata: İki depremin etkileri, yalnız aynı yüzyılda oldukları için tamamen aynıdır.

Analitik puanlama

- 16 puan — Sorunun istediği kavram/çıkarımın karşılanması: Doğal olayın etkileri ikincil tehlikeler ve kentsel koşullarla çeşitlenir.

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

6. SORU • 16 PUAN • TAR.11.1.3

Hedeflenen düşünme yükü: Kolay • Bir araştırmacı Lizbon için planlama kayıtları, İstanbul için hasar raporları kullanıyor; belgelerin amaçları farklı.

Bu olayda iki unsur arasındaki ilişkiyi, konunun temel kavramlarıyla açıkla.

Örnek yanıt: Kaynak amacı, hangi bilginin görünür olduğunu etkiler.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: Kaynak amacı, hangi bilginin görünür olduğunu etkiler.
2. Konu ilişkisi: İki deprem de yapı, gündelik yaşam, ekonomi ve yönetim üzerinde etkiler doğurmuştur. Lizbon'da yeniden imar ve planlama; İstanbul'da hasar tespiti ve onarım süreçleri tarihsel belgelerle incelenebilir. Kayıp sayıları kaynaklara göre değişebildiğinden doğrulanmamış kesin sayı kullanılmaz.
3. Sonuç ve sınır: Kaynak amacı, hangi bilginin görünür olduğunu etkiler.

Sık hata: İki depremin etkileri, yalnız aynı yüzyılda oldukları için tamamen aynıdır.

Analitik puanlama

- 16 puan — Sorunun istediği kavram/çıkarımın karşılanması: Kaynak amacı, hangi bilginin görünür olduğunu etkiler.

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

CEVAP ANAHTARI VE ÖĞRETEN ÇÖZÜMLER

01

Düzey çalışması • Toplam 100 puan

1. SORU • 17 PUAN • TAR.11.1.1

Hedeflenen düşünme yükü: Orta • Belgrad Antlaşması sonrası Osmanlı lehine bazı sonuçlar inceleniyor. İki antlaşmayı sonuçları açısından karşılaştır; yalnız tarih sıralamakla yetinme.

Örnek yanıt: Karlofça önemli kayıplar, Belgrad bazı kazanımlar; Küçük Kaynarca Rus etkisinin artması gibi farklı sonuçlar gösterir. Karşılaştırma somut madde ve bağlamla desteklenmelidir.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: Dönemde yalnız kayıp değil kazanımlar da vardır; gelişmeler aynı yönde değildir.
2. Konu ilişkisi: II. Viyana kuşatması sonrası gelişmeler, Karlofça (1699), Pasarofça (1718), Belgrad (1739) ve Küçük Kaynarca (1774) gibi antlaşmalarla siyasi ve askerî dengeler açısından incelenir. Sonuçlar tek çizgili bir anlatı yerine koşullarıyla değerlendirilir.
3. Sonuç ve sınır: Karlofça önemli kayıplar, Belgrad bazı kazanımlar; Küçük Kaynarca Rus etkisinin artması gibi farklı sonuçlar gösterir. Karşılaştırma somut madde ve bağlamla desteklenmelidir.

Sık hata: 1683-1789 arasındaki bütün savaşlar aynı sonuçla bitmiştir.

Analitik puanlama

- 6 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Karlofça önemli kayıplar, Belgrad bazı kazanımlar
- 6 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Küçük Kaynarca Rus etkisinin artması gibi farklı sonuçlar gösterir.
- 5 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Karşılaştırma somut madde ve bağlamla desteklenmelidir.

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

2. SORU • 17 PUAN • TAR.11.1.2

Hedeflenen düşünme yükü: Orta • Müteferrika matbaasının bilgi dolaşımına katkısı inceleniyor. Değişim ve sürekliliğe birer örnek ver; dönemi tek sığara indirgememeyi gerekçelendir.

Örnek yanıt: Elçilik gözlemleri ve matbaa yenilik örnekleri; mevcut yönetim ve toplumsal yapının birçok yönü sürer. Yenilikler tüm topluma aynı hızla yayılmamıştır.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: Basım, bilginin çoğaltılmasına katkı sağlayabilir.
2. Konu ilişkisi: 1718-1730 aralığında diplomatik temaslar, kültür-sanat, şehir hayatı ve yenilik arayışları birlikte incelenir. İbrahim Müteferrika matbaası Osmanlı Türkçesiyle basım faaliyetleri açısından önemlidir; Osmanlı'daki ilk basım faaliyeti diye genellenmez.
3. Sonuç ve sınır: Elçilik gözlemleri ve matbaa yenilik örnekleri; mevcut yönetim ve toplumsal yapının birçok yönü sürer. Yenilikler tüm topluma aynı hızla yayılmamıştır.

Sık hata: Lale Devri yalnız eğlenceden ibarettir.

Analitik puanlama

- 6 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Elçilik gözlemleri ve matbaa yenilik örnekleri

CEVAP ANAHTARI VE ÖĞRETEN ÇÖZÜMLER

01 / Devam

- 6 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: mevcut yönetim ve toplumsal yapının birçok yönü sürer.
- 5 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Yenilikler tüm topluma aynı hızla yayılmamıştır.

Kismi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıtı yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

3. SORU • 17 PUAN • TAR.11.1.2

Hedeflenen düşünme yükü: Orta • Şehirde imar, tüketim ve toplumsal farklılıklar birlikte değerlendiriliyor. Bu durumu, “Lale Devri yalnız eğlenceden ibarettir.” iddiasıyla karşılaştır. İddiayı gerekçeyle değerlendir.

Örnek yanıt: Diplomasi, basım, kültür ve yönetim arayışları da dönemin parçalarıdır.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: Kültürel canlılık ile toplumsal eşitsizlik ve gerilim birlikte görülebilir.
2. Konu ilişkisi: 1718–1730 aralığında diplomatik temaslar, kültür-sanat, şehir hayatı ve yenilik arayışları birlikte incelenir. İbrahim Müteferrika matbaası Osmanlı Türkçesiyle basım faaliyetleri açısından önemlidir; Osmanlı’daki ilk basım faaliyeti diye genellenmez.
3. Sonuç ve sınır: Diplomasi, basım, kültür ve yönetim arayışları da dönemin parçalarıdır.

Sık hata: Lale Devri yalnız eğlenceden ibarettir.

Analitik puanlama

- 17 puan — Sorunun istediği kavram/çıkarımın karşılanması: Diplomasi, basım, kültür ve yönetim arayışları da dönemin parçalarıdır.

Kismi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıtı yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

4. SORU • 17 PUAN • TAR.11.1.3

Hedeflenen düşünme yükü: Orta • Bir araştırmacı Lizbon için planlama kayıtları, İstanbul için hasar raporları kullanıyor; belgelerin amaçları farklı.

İki şehir için ortak bir ihtiyaç ve farklılaşabilecek bir yönetim cevabı yaz; hangi belgeyle doğrulayacağını belirt.

Örnek yanıt: Ortak ihtiyaç barınma ve onarımdır. Yeniden planlama veya mevcut yapıların onarımı farklılaşabilir. İmar planı, hasar raporu ve harcama kayıtlarıyla denetlenir; kaynaksız sayı üretilmez.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: Kaynak amacı, hangi bilginin görünür olduğunu etkiler.
2. Konu ilişkisi: İki deprem de yapı, gündelik yaşam, ekonomi ve yönetim üzerinde etkiler doğurmuştur. Lizbon’da yeniden imar ve planlama; İstanbul’da hasar tespiti ve onarım süreçleri tarihsel belgelerle incelenebilir. Kayıp sayıları kaynaklara göre değişebildiğinden doğrulanmamış kesin sayı kullanılmaz.
3. Sonuç ve sınır: Ortak ihtiyaç barınma ve onarımdır. Yeniden planlama veya mevcut yapıların onarımı farklılaşabilir. İmar planı, hasar raporu ve harcama kayıtlarıyla denetlenir; kaynaksız sayı üretilmez.

Sık hata: İki depremin etkileri, yalnız aynı yüzyılda oldukları için tamamen aynıdır.

Analitik puanlama

- 5 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Ortak ihtiyaç barınma ve onarımdır.
- 4 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Yeniden planlama veya mevcut yapıların onarımı farklılaşabilir.

CEVAP ANAHTARI VE ÖĞRETEN ÇÖZÜMLER

01 / Devam

- 4 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: İmar planı, hasar raporu ve harcama kayıtlarıyla denetlenir
- 4 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: kaynaksız sayı üretilmez.

Kismi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıtı yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

5. SORU • 16 PUAN • TAR.11.1.3

Hedeflenen düşünme yükü: Orta • Bir grup iki şehirdeki afetin ticaret, konut ve kamu yapıları üzerindeki etkilerini ayrı başlıklarda inceliyor.

Bu durumu, “İki depremin etkileri, yalnız aynı yüzyılda oldukları için tamamen aynıdır.” iddiasıyla karşılaştır. İddiayı gerekçeyle değerlendir.

Örnek yanıt: Şehir yapısı, tehlikeler, yönetim ve kaynak koşulları farklıdır; ortaklık ve farklılık birlikte incelenir.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: Afet yalnız bina hasarı değil ekonomik ve toplumsal süreçtir.
2. Konu ilişkisi: İki deprem de yapı, gündelik yaşam, ekonomi ve yönetim üzerinde etkiler doğurmuştur. Lizbon’da yeniden imar ve planlama; İstanbul’da hasar tespiti ve onarım süreçleri tarihsel belgelerle incelenebilir. Kayıp sayıları kaynaklara göre değişebildiğinden doğrulanmamış kesin sayı kullanılmaz.
3. Sonuç ve sınır: Şehir yapısı, tehlikeler, yönetim ve kaynak koşulları farklıdır; ortaklık ve farklılık birlikte incelenir.

Sık hata: İki depremin etkileri, yalnız aynı yüzyılda oldukları için tamamen aynıdır.

Analitik puanlama

- 8 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Şehir yapısı, tehlikeler, yönetim ve kaynak koşulları farklıdır
- 8 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: ortaklık ve farklılık birlikte incelenir.

Kismi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıtı yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

6. SORU • 16 PUAN • TAR.11.1.3

Hedeflenen düşünme yükü: Orta • Öğretim için hazırlanmış karşılaştırma: Lizbon’da deprem sonrası yangın ve deniz etkileri de yıkımı artırmış; yeniden imar gündeme gelmiştir. İstanbul’da hasar tespiti, barınma ve onarım ihtiyaçları öne çıkmıştır.

Bu örnekte değişen ve devam eden unsurları ayır; verinin izin verdiği bir sonuç yaz.

Örnek yanıt: Doğal olayın etkileri ikincil tehlikeler ve kentsel koşullarla çeşitlenir. İki deprem de yapı, gündelik yaşam, ekonomi ve yönetim üzerinde etkiler doğurmuştur. Lizbon’da yeniden imar ve planlama; İstanbul’da hasar tespiti ve onarım süreçleri tarihsel belgelerle incelenebilir. Kayıp sayıları kaynaklara göre değişebildiğinden doğrulanmamış kesin sayı kullanılmaz.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: Doğal olayın etkileri ikincil tehlikeler ve kentsel koşullarla çeşitlenir.
2. Konu ilişkisi: İki deprem de yapı, gündelik yaşam, ekonomi ve yönetim üzerinde etkiler doğurmuştur. Lizbon’da yeniden imar ve planlama; İstanbul’da hasar tespiti ve onarım süreçleri tarihsel belgelerle incelenebilir. Kayıp sayıları kaynaklara göre değişebildiğinden doğrulanmamış kesin sayı kullanılmaz.

CEVAP ANAHTARI VE ÖĞRETEN ÇÖZÜMLER**01 / Devam**

3. Sonuç ve sınır: Doğal olayın etkileri ikincil tehlikeler ve kentsel koşullarla çeşitlenir. İki deprem de yapı, gündelik yaşam, ekonomi ve yönetim üzerinde etkiler doğurmuştur. Lizbon’da yeniden imar ve planlama; İstanbul’da hasar tespiti ve onarım süreçleri tarihsel belgelerle incelenebilir. Kayıp sayıları kaynaklara göre değişebildiğinden doğrulanmamış kesin sayı kullanılmaz.

Sık hata: İki depremin etkileri, yalnız aynı yüzyılda oldukları için tamamen aynıdır.

Analitik puanlama

- 16 puan — Sorunun istediği kavram/çıkarımın karşılanması: Doğal olayın etkileri ikincil tehlikeler ve kentsel koşullarla çeşitlenir. İki deprem de yapı, gündelik yaşam, ekonomi ve yönetim üzerinde etkiler doğurmuştur. Lizbon’da yeniden imar ve planlama; İstanbul’da hasar tespiti ve onarım süreçleri tarihsel belgelerle incelenebilir. Kayıp sayıları kaynaklara göre değişebildiğinden doğrulanmamış kesin sayı kullanılmaz.

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

CEVAP ANAHTARI VE ÖĞRETEN ÇÖZÜMLER

02

Düzey çalışması • Toplam 100 puan

1. SORU • 17 PUAN • TAR.11.1.1

Hedeflenen düşünme yükü: Orta • Küçük Kaynarca'nın Karadeniz, Kırım ve diplomatik sonuçları değerlendiriliyor. İki antlaşmayı sonuçları açısından karşılaştır; yalnız tarih sıralamakla yetinme.

Örnek yanıt: Karlofça önemli kayıplar, Belgrad bazı kazanımlar; Küçük Kaynarca Rus etkisinin artması gibi farklı sonuçlar gösterir. Karşılaştırma somut madde ve bağlamla desteklenmelidir.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: Antlaşma Rusya'nın etkisini artıran önemli sonuçlar doğurmuştur.
2. Konu ilişkisi: II. Viyana kuşatması sonrası gelişmeler, Karlofça (1699), Pasarofça (1718), Belgrad (1739) ve Küçük Kaynarca (1774) gibi antlaşmalarla siyasi ve askerî dengeler açısından incelenir. Sonuçlar tek çizgili bir anlatı yerine koşullarıyla değerlendirilir.
3. Sonuç ve sınır: Karlofça önemli kayıplar, Belgrad bazı kazanımlar; Küçük Kaynarca Rus etkisinin artması gibi farklı sonuçlar gösterir. Karşılaştırma somut madde ve bağlamla desteklenmelidir.

Sık hata: 1683-1789 arasındaki bütün savaşlar aynı sonuçla bitmiştir.

Analitik puanlama

- 6 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Karlofça önemli kayıplar, Belgrad bazı kazanımlar
- 6 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Küçük Kaynarca Rus etkisinin artması gibi farklı sonuçlar gösterir.
- 5 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Karşılaştırma somut madde ve bağlamla desteklenmelidir.

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

2. SORU • 17 PUAN • TAR.11.1.2

Hedeflenen düşünme yükü: Orta • Şehirde imar, tüketim ve toplumsal farklılıklar birlikte değerlendiriliyor. Değişim ve sürekliliğe birer örnek ver; dönemi tek sığara indirgememeyi gerekçelendir.

Örnek yanıt: Elçilik gözlemleri ve matbaa yenilik örnekleri; mevcut yönetim ve toplumsal yapının birçok yönü sürer. Yenilikler tüm topluma aynı hızla yayılmamıştır.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: Kültürel canlılık ile toplumsal eşitsizlik ve gerilim birlikte görülebilir.
2. Konu ilişkisi: 1718-1730 aralığında diplomatik temaslar, kültür-sanat, şehir hayatı ve yenilik arayışları birlikte incelenir. İbrahim Müteferrika matbaası Osmanlı Türkçesiyle basım faaliyetleri açısından önemlidir; Osmanlı'daki ilk basım faaliyeti diye genellenmez.
3. Sonuç ve sınır: Elçilik gözlemleri ve matbaa yenilik örnekleri; mevcut yönetim ve toplumsal yapının birçok yönü sürer. Yenilikler tüm topluma aynı hızla yayılmamıştır.

Sık hata: Lale Devri yalnız eğlenceden ibarettir.

Analitik puanlama

- 6 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Elçilik gözlemleri ve matbaa yenilik örnekleri

CEVAP ANAHTARI VE ÖĞRETEN ÇÖZÜMLER

02 / Devam

- 6 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: mevcut yönetim ve toplumsal yapının birçok yönü sürer.
- 5 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Yenilikler tüm topluma aynı hızla yayılmamıştır.

Kismi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

3. SORU • 17 PUAN • TAR.11.1.2

Hedeflenen düşünme yükü: Orta • Avrupa'ya gönderilen elçilerin gözlemleri yönetim çevrelerinde tartışılıyor. Bu durumu, "Lale Devri yalnız eğlenceden ibarettir." iddiasıyla karşılaştır. İddiayı gerekçeyle değerlendir.

Örnek yanıt: Diplomasi, basım, kültür ve yönetim arayışları da dönemin parçalarıdır.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: Dış dünyayı tanıma ve yenilik arayışı diplomasiyle ilişkilidir.
2. Konu ilişkisi: 1718-1730 aralığında diplomatik temaslar, kültür-sanat, şehir hayatı ve yenilik arayışları birlikte incelenir. İbrahim Müteferrika matbaası Osmanlı Türkçesiyle basım faaliyetleri açısından önemlidir; Osmanlı'daki ilk basım faaliyeti diye genellenmez.
3. Sonuç ve sınır: Diplomasi, basım, kültür ve yönetim arayışları da dönemin parçalarıdır.

Sık hata: Lale Devri yalnız eğlenceden ibarettir.

Analitik puanlama

- 17 puan — Sorunun istediği kavram/çıkarımın karşılanması: Diplomasi, basım, kültür ve yönetim arayışları da dönemin parçalarıdır.

Kismi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

4. SORU • 17 PUAN • TAR.11.1.3

Hedeflenen düşünme yükü: Orta • Bir grup iki şehirdeki afetin ticaret, konut ve kamu yapıları üzerindeki etkilerini ayrı başlıklarda inceliyor.

İki şehir için ortak bir ihtiyaç ve farklılaşabilecek bir yönetim cevabı yaz; hangi belgeyle doğrulayacağını belirt.

Örnek yanıt: Ortak ihtiyaç barınma ve onarımdır. Yeniden planlama veya mevcut yapıların onarımı farklılaşabilir. İmar planı, hasar raporu ve harcama kayıtlarıyla denetlenir; kaynaksız sayı üretilmez.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: Afet yalnız bina hasarı değil ekonomik ve toplumsal süreçtir.
2. Konu ilişkisi: İki deprem de yapı, gündelik yaşam, ekonomi ve yönetim üzerinde etkiler doğurmuştur. Lizbon'da yeniden imar ve planlama; İstanbul'da hasar tespiti ve onarım süreçleri tarihsel belgelerle incelenebilir. Kayıp sayıları kaynaklara göre değişebildiğinden doğrulanmamış kesin sayı kullanılmaz.
3. Sonuç ve sınır: Ortak ihtiyaç barınma ve onarımdır. Yeniden planlama veya mevcut yapıların onarımı farklılaşabilir. İmar planı, hasar raporu ve harcama kayıtlarıyla denetlenir; kaynaksız sayı üretilmez.

Sık hata: İki depremin etkileri, yalnız aynı yüzyılda oldukları için tamamen aynıdır.

Analitik puanlama

- 5 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Ortak ihtiyaç barınma ve onarımdır.
- 4 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Yeniden planlama veya mevcut yapıların onarımı farklılaşabilir.

CEVAP ANAHTARI VE ÖĞRETEN ÇÖZÜMLER

02 / Devam

- 4 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: İmar planı, hasar raporu ve harcama kayıtlarıyla denetlenir
- 4 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: kaynaksız sayı üretilmez.

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıtı yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

5. SORU • 16 PUAN • TAR.11.1.3

Hedeflenen düşünme yükü: Orta • Öğretim için hazırlanmış karşılaştırma: Lizbon'da deprem sonrası yangın ve deniz etkileri de yıkımı artırmış; yeniden imar gündeme gelmiştir. İstanbul'da hasar tespiti, barınma ve onarım ihtiyaçları öne çıkmıştır.

Bu durumu, "İki depremin etkileri, yalnız aynı yüzyılda oldukları için tamamen aynıdır." iddiasıyla karşılaştır. İddiyayı gerekçeyle değerlendir.

Örnek yanıt: Şehir yapısı, tehlikeler, yönetim ve kaynak koşulları farklıdır; ortaklık ve farklılık birlikte incelenir.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: Doğal olayın etkileri ikincil tehlikeler ve kentsel koşullarla çeşitlenir.
2. Konu ilişkisi: İki deprem de yapı, gündelik yaşam, ekonomi ve yönetim üzerinde etkiler doğurmuştur. Lizbon'da yeniden imar ve planlama; İstanbul'da hasar tespiti ve onarım süreçleri tarihsel belgelerle incelenebilir. Kayıp sayıları kaynaklara göre değişebildiğinden doğrulanmamış kesin sayı kullanılmaz.
3. Sonuç ve sınır: Şehir yapısı, tehlikeler, yönetim ve kaynak koşulları farklıdır; ortaklık ve farklılık birlikte incelenir.

Sık hata: İki depremin etkileri, yalnız aynı yüzyılda oldukları için tamamen aynıdır.

Analitik puanlama

- 8 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Şehir yapısı, tehlikeler, yönetim ve kaynak koşulları farklıdır
- 8 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: ortaklık ve farklılık birlikte incelenir.

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıtı yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

6. SORU • 16 PUAN • TAR.11.1.3

Hedeflenen düşünme yükü: Orta • Bir araştırmacı Lizbon için planlama kayıtları, İstanbul için hasar raporları kullanıyor; belgelerin amaçları farklı.

Bu örnekte değişen ve devam eden unsurları ayır; verinin izin verdiği bir sonuç yaz.

Örnek yanıt: Kaynak amacı, hangi bilginin görünür olduğunu etkiler. İki deprem de yapı, gündelik yaşam, ekonomi ve yönetim üzerinde etkiler doğurmuştur. Lizbon'da yeniden imar ve planlama; İstanbul'da hasar tespiti ve onarım süreçleri tarihsel belgelerle incelenebilir. Kayıp sayıları kaynaklara göre değişebildiğinden doğrulanmamış kesin sayı kullanılmaz.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: Kaynak amacı, hangi bilginin görünür olduğunu etkiler.
2. Konu ilişkisi: İki deprem de yapı, gündelik yaşam, ekonomi ve yönetim üzerinde etkiler doğurmuştur. Lizbon'da yeniden imar ve planlama; İstanbul'da hasar tespiti ve onarım süreçleri tarihsel belgelerle incelenebilir. Kayıp sayıları kaynaklara göre değişebildiğinden doğrulanmamış kesin sayı kullanılmaz.

CEVAP ANAHTARI VE ÖĞRETEN ÇÖZÜMLER

02 / Devam

3. Sonuç ve sınır: Kaynak amacı, hangi bilginin görünür olduğunu etkiler. İki deprem de yapı, gündelik yaşam, ekonomi ve yönetim üzerinde etkiler doğurmuştur. Lizbon'da yeniden imar ve planlama; İstanbul'da hasar tespiti ve onarım süreçleri tarihsel belgelerle incelenebilir. Kayıp sayıları kaynaklara göre değişebildiğinden doğrulanmamış kesin sayı kullanılmaz.

Sık hata: İki depremin etkileri, yalnız aynı yüzyılda oldukları için tamamen aynıdır.

Analitik puanlama

• 16 puan — Sorunun istediği kavram/çıkarımın karşılanması: Kaynak amacı, hangi bilginin görünür olduğunu etkiler. İki deprem de yapı, gündelik yaşam, ekonomi ve yönetim üzerinde etkiler doğurmuştur. Lizbon'da yeniden imar ve planlama; İstanbul'da hasar tespiti ve onarım süreçleri tarihsel belgelerle incelenebilir. Kayıp sayıları kaynaklara göre değişebildiğinden doğrulanmamış kesin sayı kullanılmaz.

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

CEVAP ANAHTARI VE ÖĞRETEN ÇÖZÜMLER

03

Düzey çalışması • Toplam 100 puan

1. SORU • 17 PUAN • TAR.11.1.1

Hedeflenen düşünme yükü: Orta • Karlofça ile toprak ve güç dengelerindeki değişim tartışılıyor. İki antlaşmayı sonuçları açısından karşılaştır; yalnız tarih sıralamakla yetinme.

Örnek yanıt: Karlofça önemli kayıplar, Belgrad bazı kazanımlar; Küçük Kaynarca Rus etkisinin artması gibi farklı sonuçlar gösterir. Karşılaştırma somut madde ve bağlamla desteklenmelidir.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: Karlofça önemli toprak kayıpları ve güç dengesi değişimiyle ilişkilidir.
2. Konu ilişkisi: II. Viyana kuşatması sonrası gelişmeler, Karlofça (1699), Pasarofça (1718), Belgrad (1739) ve Küçük Kaynarca (1774) gibi antlaşmalarla siyasi ve askerî dengeler açısından incelenir. Sonuçlar tek çizgili bir anlatı yerine koşullarıyla değerlendirilir.
3. Sonuç ve sınır: Karlofça önemli kayıplar, Belgrad bazı kazanımlar; Küçük Kaynarca Rus etkisinin artması gibi farklı sonuçlar gösterir. Karşılaştırma somut madde ve bağlamla desteklenmelidir.

Sık hata: 1683-1789 arasındaki bütün savaşlar aynı sonuçla bitmiştir.

Analitik puanlama

- 6 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Karlofça önemli kayıplar, Belgrad bazı kazanımlar
- 6 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Küçük Kaynarca Rus etkisinin artması gibi farklı sonuçlar gösterir.
- 5 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Karşılaştırma somut madde ve bağlamla desteklenmelidir.

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

2. SORU • 17 PUAN • TAR.11.1.2

Hedeflenen düşünme yükü: Orta • Avrupa'ya gönderilen elçilerin gözlemleri yönetim çevrelerinde tartışılıyor. Değişim ve sürekliliğe birer örnek ver; dönemi tek sığara indirgememeyi gerekçelendir.

Örnek yanıt: Elçilik gözlemleri ve matbaa yenilik örnekleri; mevcut yönetim ve toplumsal yapının birçok yönü sürer. Yenilikler tüm topluma aynı hızla yayılmamıştır.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: Dış dünyayı tanıma ve yenilik arayışı diplomasiyle ilişkilidir.
2. Konu ilişkisi: 1718-1730 aralığında diplomatik temaslar, kültür-sanat, şehir hayatı ve yenilik arayışları birlikte incelenir. İbrahim Müteferrika matbaası Osmanlı Türkçesiyle basım faaliyetleri açısından önemlidir; Osmanlı'daki ilk basım faaliyeti diye genellenmez.
3. Sonuç ve sınır: Elçilik gözlemleri ve matbaa yenilik örnekleri; mevcut yönetim ve toplumsal yapının birçok yönü sürer. Yenilikler tüm topluma aynı hızla yayılmamıştır.

Sık hata: Lale Devri yalnız eğlenceden ibarettir.

Analitik puanlama

- 6 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Elçilik gözlemleri ve matbaa yenilik örnekleri

CEVAP ANAHTARI VE ÖĞRETEN ÇÖZÜMLER

03 / Devam

- 6 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: mevcut yönetim ve toplumsal yapının birçok yönü sürer.
- 5 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Yenilikler tüm topluma aynı hızla yayılmamıştır.

Kismi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıtı yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

3. SORU • 17 PUAN • TAR.11.1.2

Hedeflenen düşünme yükü: Orta • Müteferrika matbaasının bilgi dolaşımına katkısı inceleniyor.
Bu durumu, “Lale Devri yalnız eğlenceden ibarettir.” iddiasıyla karşılaştır. İddiayı gerekçeyle değerlendir.

Örnek yanıt: Diplomasi, basım, kültür ve yönetim arayışları da dönemin parçalarıdır.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: Basım, bilginin çoğaltılmasına katkı sağlayabilir.
2. Konu ilişkisi: 1718–1730 aralığında diplomatik temaslar, kültür-sanat, şehir hayatı ve yenilik arayışları birlikte incelenir. İbrahim Müteferrika matbaası Osmanlı Türkçesiyle basım faaliyetleri açısından önemlidir; Osmanlı'daki ilk basım faaliyeti diye genellenmez.
3. Sonuç ve sınır: Diplomasi, basım, kültür ve yönetim arayışları da dönemin parçalarıdır.

Sık hata: Lale Devri yalnız eğlenceden ibarettir.

Analitik puanlama

- 17 puan — Sorunun istediği kavram/çıkarımın karşılanması: Diplomasi, basım, kültür ve yönetim arayışları da dönemin parçalarıdır.

Kismi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıtı yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

4. SORU • 17 PUAN • TAR.11.1.3

Hedeflenen düşünme yükü: Orta • Öğretim için hazırlanmış karşılaştırma: Lizbon'da deprem sonrası yangın ve deniz etkileri de yıkımı artırmış; yeniden imar gündeme gelmiştir. İstanbul'da hasar tespiti, barınma ve onarım ihtiyaçları öne çıkmıştır.

İki şehir için ortak bir ihtiyaç ve farklılaşabilecek bir yönetim cevabı yaz; hangi belgeyle doğrulayacağını belirt.

Örnek yanıt: Ortak ihtiyaç barınma ve onarımdır. Yeniden planlama veya mevcut yapıların onarımı farklılaşabilir. İmar planı, hasar raporu ve harcama kayıtlarıyla denetlenir; kaynaksız sayı üretilmez.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: Doğal olayın etkileri ikincil tehlikeler ve kentsel koşullarla çeşitlenir.
2. Konu ilişkisi: İki deprem de yapı, gündelik yaşam, ekonomi ve yönetim üzerinde etkiler doğurmuştur. Lizbon'da yeniden imar ve planlama; İstanbul'da hasar tespiti ve onarım süreçleri tarihsel belgelerle incelenebilir. Kayıp sayıları kaynaklara göre değişebildiğinden doğrulanmamış kesin sayı kullanılmaz.
3. Sonuç ve sınır: Ortak ihtiyaç barınma ve onarımdır. Yeniden planlama veya mevcut yapıların onarımı farklılaşabilir. İmar planı, hasar raporu ve harcama kayıtlarıyla denetlenir; kaynaksız sayı üretilmez.

Sık hata: İki depremin etkileri, yalnız aynı yüzyılda oldukları için tamamen aynıdır.

Analitik puanlama

- 5 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Ortak ihtiyaç barınma ve onarımdır.

CEVAP ANAHTARI VE ÖĞRETEN ÇÖZÜMLER

03 / Devam

- 4 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Yeniden planlama veya mevcut yapıların onarımı farklılaşabilir.
- 4 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: İmar planı, hasar raporu ve harcama kayıtlarıyla denetlenir
- 4 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: kaynaksız sayı üretilmez.

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

5. SORU • 16 PUAN • TAR.11.1.3

Hedeflenen düşünme yükü: Orta • Bir araştırmacı Lizbon için planlama kayıtları, İstanbul için hasar raporları kullanıyor; belgelerin amaçları farklı.

Bu durumu, “İki depremin etkileri, yalnız aynı yüzyılda oldukları için tamamen aynıdır.” iddiasıyla karşılaştır. İddiayı gerekçeyle değerlendir.

Örnek yanıt: Şehir yapısı, tehlikeler, yönetim ve kaynak koşulları farklıdır; ortaklık ve farklılık birlikte incelenir.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: Kaynak amacı, hangi bilginin görünür olduğunu etkiler.
2. Konu ilişkisi: İki deprem de yapı, gündelik yaşam, ekonomi ve yönetim üzerinde etkiler doğurmuştur. Lizbon’da yeniden imar ve planlama; İstanbul’da hasar tespiti ve onarım süreçleri tarihsel belgelerle incelenebilir. Kayıp sayıları kaynaklara göre değişebildiğinden doğrulanmamış kesin sayı kullanılmaz.
3. Sonuç ve sınır: Şehir yapısı, tehlikeler, yönetim ve kaynak koşulları farklıdır; ortaklık ve farklılık birlikte incelenir.

Sık hata: İki depremin etkileri, yalnız aynı yüzyılda oldukları için tamamen aynıdır.

Analitik puanlama

- 8 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Şehir yapısı, tehlikeler, yönetim ve kaynak koşulları farklıdır
- 8 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: ortaklık ve farklılık birlikte incelenir.

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

6. SORU • 16 PUAN • TAR.11.1.3

Hedeflenen düşünme yükü: Orta • Bir grup iki şehirdeki afetin ticaret, konut ve kamu yapıları üzerindeki etkilerini ayrı başlıklarda inceliyor.

Bu örnekte değişen ve devam eden unsurları ayır; verinin izin verdiği bir sonuç yaz.

Örnek yanıt: Afet yalnız bina hasarı değil ekonomik ve toplumsal süreçtir. İki deprem de yapı, gündelik yaşam, ekonomi ve yönetim üzerinde etkiler doğurmuştur. Lizbon’da yeniden imar ve planlama; İstanbul’da hasar tespiti ve onarım süreçleri tarihsel belgelerle incelenebilir. Kayıp sayıları kaynaklara göre değişebildiğinden doğrulanmamış kesin sayı kullanılmaz.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: Afet yalnız bina hasarı değil ekonomik ve toplumsal süreçtir.
2. Konu ilişkisi: İki deprem de yapı, gündelik yaşam, ekonomi ve yönetim üzerinde etkiler doğurmuştur. Lizbon’da yeniden imar ve planlama; İstanbul’da hasar tespiti ve onarım süreçleri tarihsel belgelerle incelenebilir. Kayıp sayıları kaynaklara göre değişebildiğinden doğrulanmamış kesin sayı kullanılmaz.

CEVAP ANAHTARI VE ÖĞRETEN ÇÖZÜMLER

03 / Devam

3. Sonuç ve sınır: Afet yalnız bina hasarı değil ekonomik ve toplumsal süreçtir. İki deprem de yapı, gündelik yaşam, ekonomi ve yönetim üzerinde etkiler doğurmuştur. Lizbon’da yeniden imar ve planlama; İstanbul’da hasar tespiti ve onarım süreçleri tarihsel belgelerle incelenebilir. Kayıp sayıları kaynaklara göre değişebildiğinden doğrulanmamış kesin sayı kullanılmaz.

Sık hata: İki depremin etkileri, yalnız aynı yüzyılda oldukları için tamamen aynıdır.

Analitik puanlama

• 16 puan — Sorunun istediği kavram/çıkarımın karşılanması: Afet yalnız bina hasarı değil ekonomik ve toplumsal süreçtir. İki deprem de yapı, gündelik yaşam, ekonomi ve yönetim üzerinde etkiler doğurmuştur. Lizbon’da yeniden imar ve planlama; İstanbul’da hasar tespiti ve onarım süreçleri tarihsel belgelerle incelenebilir. Kayıp sayıları kaynaklara göre değişebildiğinden doğrulanmamış kesin sayı kullanılmaz.

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

CEVAP ANAHTARI VE ÖĞRETEN ÇÖZÜMLER

Z1

Düzey çalışması • Toplam 100 puan

1. SORU • 17 PUAN • TAR.11.1.1

Hedeflenen düşünme yükü: Zor • Küçük Kaynarca'nın Karadeniz, Kırım ve diplomatik sonuçları değerlendiriliyor. "1683-1789 arasındaki bütün savaşlar aynı sonuçla bitmiştir." iddiasını verilen durum üzerinden eleştir. Bir kanıt ve bir sınırlılık belirt.

Örnek yanıt: Siyasi ve askerî sonuçlar farklıdır; antlaşmalar ayrı koşullarıyla incelenmelidir. Antlaşma Rusya'nın etkisini artıran önemli sonuçlar doğurmuştur.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: Antlaşma Rusya'nın etkisini artıran önemli sonuçlar doğurmuştur.
2. Konu ilişkisi: II. Viyana kuşatması sonrası gelişmeler, Karlofça (1699), Pasarofça (1718), Belgrad (1739) ve Küçük Kaynarca (1774) gibi antlaşmalarla siyasi ve askerî dengeler açısından incelenir. Sonuçlar tek çizgili bir anlatı yerine koşullarıyla değerlendirilir.
3. Sonuç ve sınır: Siyasi ve askerî sonuçlar farklıdır; antlaşmalar ayrı koşullarıyla incelenmelidir. Antlaşma Rusya'nın etkisini artıran önemli sonuçlar doğurmuştur.

Sık hata: 1683-1789 arasındaki bütün savaşlar aynı sonuçla bitmiştir.

Analitik puanlama

- 6 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Siyasi ve askerî sonuçlar farklıdır
- 6 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: antlaşmalar ayrı koşullarıyla incelenmelidir.
- 5 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Antlaşma Rusya'nın etkisini artıran önemli sonuçlar doğurmuştur.

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıtı yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

2. SORU • 17 PUAN • TAR.11.1.2

Hedeflenen düşünme yükü: Zor • Şehirde imar, tüketim ve toplumsal farklılıklar birlikte değerlendiriliyor. "Lale Devri yalnız eğlenceden ibarettir." iddiasını verilen durum üzerinden eleştir. Bir kanıt ve bir sınırlılık belirt.

Örnek yanıt: Diplomasi, basım, kültür ve yönetim arayışları da dönemin parçalarıdır. Kültürel canlılık ile toplumsal eşitsizlik ve gerilim birlikte görülebilir.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: Kültürel canlılık ile toplumsal eşitsizlik ve gerilim birlikte görülebilir.
2. Konu ilişkisi: 1718-1730 aralığında diplomatik temaslar, kültür-sanat, şehir hayatı ve yenilik arayışları birlikte incelenir. İbrahim Müteferrika matbaası Osmanlı Türkçesiyle basım faaliyetleri açısından önemlidir; Osmanlı'daki ilk basım faaliyeti diye genellenmez.
3. Sonuç ve sınır: Diplomasi, basım, kültür ve yönetim arayışları da dönemin parçalarıdır. Kültürel canlılık ile toplumsal eşitsizlik ve gerilim birlikte görülebilir.

Sık hata: Lale Devri yalnız eğlenceden ibarettir.

Analitik puanlama

- 9 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Diplomasi, basım, kültür ve yönetim arayışları da dönemin parçalarıdır.

CEVAP ANAHTARI VE ÖĞRETEN ÇÖZÜMLER

Z1 / Devam

• 8 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Kültürel canlılık ile toplumsal eşitsizlik ve gerilim birlikte görülebilir.

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

3. SORU • 17 PUAN • TAR.11.1.2

Hedeflenen düşünme yükü: Zor • Avrupa'ya gönderilen elçilerin gözlemleri yönetim çevrelerinde tartışılıyor. Değişim ve sürekliliğe birer örnek ver; dönemi tek sığara indirgememeyi gerekçelendir. Yanıtında olası bir itirazı da değerlendir.

Örnek yanıt: Elçilik gözlemleri ve matbaa yenilik örnekleri; mevcut yönetim ve toplumsal yapının birçok yönü sürer. Yenilikler tüm topluma aynı hızla yayılmamıştır. Olası itiraz: Lale Devri yalnız eğlenceden ibarettir. Yanıt: Diploması, basım, kültür ve yönetim arayışları da dönemin parçalarıdır.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: Dış dünyayı tanıma ve yenilik arayışı diplomasıyla ilişkilidir.
2. Konu ilişkisi: 1718-1730 aralığında diplomatik temaslar, kültür-sanat, şehir hayatı ve yenilik arayışları birlikte incelenir. İbrahim Müteferrika matbaası Osmanlı Türkçesiyle basım faaliyetleri açısından önemlidir; Osmanlı'daki ilk basım faaliyeti diye genellenmez.
3. Sonuç ve sınır: Elçilik gözlemleri ve matbaa yenilik örnekleri; mevcut yönetim ve toplumsal yapının birçok yönü sürer. Yenilikler tüm topluma aynı hızla yayılmamıştır. Olası itiraz: Lale Devri yalnız eğlenceden ibarettir. Yanıt: Diploması, basım, kültür ve yönetim arayışları da dönemin parçalarıdır.

Sık hata: Lale Devri yalnız eğlenceden ibarettir.

Analitik puanlama

• 17 puan — Sorunun istediği kavram/çıkarımın karşılanması: Elçilik gözlemleri ve matbaa yenilik örnekleri; mevcut yönetim ve toplumsal yapının birçok yönü sürer. Yenilikler tüm topluma aynı hızla yayılmamıştır. Olası itiraz: Lale Devri yalnız eğlenceden ibarettir. Yanıt: Diploması, basım, kültür ve yönetim arayışları da dönemin parçalarıdır.

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

4. SORU • 17 PUAN • TAR.11.1.3

Hedeflenen düşünme yükü: Zor • Bir grup iki şehirdeki afetin ticaret, konut ve kamu yapıları üzerindeki etkilerini ayrı başlıklarda inceliyor.

“İki depremin etkileri, yalnız aynı yüzyılda oldukları için tamamen aynıdır.” iddiasını verilen durum üzerinden eleştir. Bir kanıt ve bir sınırlılık belirt.

Örnek yanıt: Şehir yapısı, tehlikeler, yönetim ve kaynak koşulları farklıdır; ortaklık ve farklılık birlikte incelenir. Afet yalnız bina hasarı değil ekonomik ve toplumsal süreçtir.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: Afet yalnız bina hasarı değil ekonomik ve toplumsal süreçtir.
2. Konu ilişkisi: İki deprem de yapı, gündelik yaşam, ekonomi ve yönetim üzerinde etkiler doğurmuştur. Lizbon'da yeniden imar ve planlama; İstanbul'da hasar tespiti ve onarım süreçleri tarihsel belgelerle incelenebilir. Kayıp sayıları kaynaklara göre değişebildiğinden doğrulanmamış kesin sayı kullanılmaz.

CEVAP ANAHTARI VE ÖĞRETEN ÇÖZÜMLER

Z1 / Devam

3. Sonuç ve sınır: Şehir yapısı, tehlikeler, yönetim ve kaynak koşulları farklıdır; ortaklık ve farklılık birlikte incelenir. Afet yalnız bina hasarı değil ekonomik ve toplumsal süreçtir.

Sık hata: İki depremin etkileri, yalnız aynı yüzyılda oldukları için tamamen aynıdır.

Analitik puanlama

- 6 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Şehir yapısı, tehlikeler, yönetim ve kaynak koşulları farklıdır
- 6 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: ortaklık ve farklılık birlikte incelenir.
- 5 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Afet yalnız bina hasarı değil ekonomik ve toplumsal süreçtir.

Kismi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

5. SORU • 16 PUAN • TAR.11.1.3

Hedeflenen düşünme yükü: Zor • Öğretim için hazırlanmış karşılaştırma: Lizbon'da deprem sonrası yangın ve deniz etkileri de yıkımı artırmış; yeniden imar gündeme gelmiştir. İstanbul'da hasar tespiti, barınma ve onarım ihtiyaçları öne çıkmıştır.

İki şehir için ortak bir ihtiyaç ve farklılaşabilecek bir yönetim cevabı yaz; hangi belgeyle doğrulayacağını belirt. Yanıtında olası bir itirazı da değerlendir.

Örnek yanıt: Ortak ihtiyaç barınma ve onarımdır. Yeniden planlama veya mevcut yapıların onarımı farklılaşabilir. İmar planı, hasar raporu ve harcama kayıtlarıyla denetlenir; kaynaksız sayı üretilmez. Olası itiraz: İki depremin etkileri, yalnız aynı yüzyılda oldukları için tamamen aynıdır. Yanıt: Şehir yapısı, tehlikeler, yönetim ve kaynak koşulları farklıdır; ortaklık ve farklılık birlikte incelenir.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: Doğal olayın etkileri ikincil tehlikeler ve kentsel koşullarla çeşitlenir.
2. Konu ilişkisi: İki deprem de yapı, gündelik yaşam, ekonomi ve yönetim üzerinde etkiler doğurmuştur. Lizbon'da yeniden imar ve planlama; İstanbul'da hasar tespiti ve onarım süreçleri tarihsel belgelerle incelenebilir. Kayıp sayıları kaynaklara göre değişebildiğinden doğrulanmamış kesin sayı kullanılmaz.
3. Sonuç ve sınır: Ortak ihtiyaç barınma ve onarımdır. Yeniden planlama veya mevcut yapıların onarımı farklılaşabilir. İmar planı, hasar raporu ve harcama kayıtlarıyla denetlenir; kaynaksız sayı üretilmez. Olası itiraz: İki depremin etkileri, yalnız aynı yüzyılda oldukları için tamamen aynıdır. Yanıt: Şehir yapısı, tehlikeler, yönetim ve kaynak koşulları farklıdır; ortaklık ve farklılık birlikte incelenir.

Sık hata: İki depremin etkileri, yalnız aynı yüzyılda oldukları için tamamen aynıdır.

Analitik puanlama

- 16 puan — Sorunun istediği kavram/çıkarımın karşılanması: Ortak ihtiyaç barınma ve onarımdır. Yeniden planlama veya mevcut yapıların onarımı farklılaşabilir. İmar planı, hasar raporu ve harcama kayıtlarıyla denetlenir; kaynaksız sayı üretilmez. Olası itiraz: İki depremin etkileri, yalnız aynı yüzyılda oldukları için tamamen aynıdır. Yanıt: Şehir yapısı, tehlikeler, yönetim ve kaynak koşulları farklıdır; ortaklık ve farklılık birlikte incelenir.

Kismi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

CEVAP ANAHTARI VE ÖĞRETEN ÇÖZÜMLER

Z1 / Devam

6. SORU • 16 PUAN • TAR.11.1.3

Hedeflenen düşünme yükü: Zor • Bir araştırmacı Lizbon için planlama kayıtları, İstanbul için hasar raporları kullanıyor; belgelerin amaçları farklı.

Aynı olaydan bütün dönemlere veya bütün insanlara kesin genelleme yapılabilir mi? Konu bilgisi ve verilen kanıtla gerekçelendir.

Örnek yanıt: Hayır; olayın koşulları ve kanıtın kapsamı korunmalıdır. Kaynak amacı, hangi bilginin görünür olduğunu etkiler.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: Kaynak amacı, hangi bilginin görünür olduğunu etkiler.
2. Konu ilişkisi: İki deprem de yapı, gündelik yaşam, ekonomi ve yönetim üzerinde etkiler doğurmuştur. Lizbon'da yeniden imar ve planlama; İstanbul'da hasar tespiti ve onarım süreçleri tarihsel belgelerle incelenebilir. Kayıp sayıları kaynaklara göre değişebildiğinden doğrulanmamış kesin sayı kullanılmaz.
3. Sonuç ve sınır: Hayır; olayın koşulları ve kanıtın kapsamı korunmalıdır. Kaynak amacı, hangi bilginin görünür olduğunu etkiler.

Sık hata: İki depremin etkileri, yalnız aynı yüzyılda oldukları için tamamen aynıdır.

Analitik puanlama

- 6 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Hayır
- 5 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: olayın koşulları ve kanıtın kapsamı korunmalıdır.
- 5 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Kaynak amacı, hangi bilginin görünür olduğunu etkiler.

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıtı yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

CEVAP ANAHTARI VE ÖĞRETEN ÇÖZÜMLER

Z2

Düzey çalışması • Toplam 100 puan

1. SORU • 17 PUAN • TAR.11.1.1

Hedeflenen düşünme yükü: Zor • Karlofça ile toprak ve güç dengelerindeki değişim tartışılıyor.

“1683–1789 arasındaki bütün savaşlar aynı sonuçla bitmiştir.” iddiasını verilen durum üzerinden eleştir. Bir kanıt ve bir sınırlılık belirt.

Örnek yanıt: Siyasi ve askerî sonuçlar farklıdır; antlaşmalar ayrı koşullarıyla incelenmelidir. Karlofça önemli toprak kayıpları ve güç dengesi değişimiyle ilişkilidir.**Nasıl düşünülür?**

1. Bağlamdaki kanıt: Karlofça önemli toprak kayıpları ve güç dengesi değişimiyle ilişkilidir.
2. Konu ilişkisi: II. Viyana kuşatması sonrası gelişmeler, Karlofça (1699), Pasarofça (1718), Belgrad (1739) ve Küçük Kaynarca (1774) gibi antlaşmalarla siyasi ve askerî dengeler açısından incelenir. Sonuçlar tek çizgili bir anlatı yerine koşullarıyla değerlendirilir.
3. Sonuç ve sınır: Siyasi ve askerî sonuçlar farklıdır; antlaşmalar ayrı koşullarıyla incelenmelidir. Karlofça önemli toprak kayıpları ve güç dengesi değişimiyle ilişkilidir.

Sık hata: 1683–1789 arasındaki bütün savaşlar aynı sonuçla bitmiştir.

Analitik puanlama

- 6 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Siyasi ve askerî sonuçlar farklıdır
- 6 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: antlaşmalar ayrı koşullarıyla incelenmelidir.
- 5 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Karlofça önemli toprak kayıpları ve güç dengesi değişimiyle ilişkilidir.

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıtı yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

2. SORU • 17 PUAN • TAR.11.1.2

Hedeflenen düşünme yükü: Zor • Avrupa'ya gönderilen elçilerin gözlemleri yönetim çevrelerinde tartışılıyor.

“Lale Devri yalnız eğlenceden ibarettir.” iddiasını verilen durum üzerinden eleştir. Bir kanıt ve bir sınırlılık belirt.

Örnek yanıt: Diplomasi, basım, kültür ve yönetim arayışları da dönemin parçalarıdır. Dış dünyayı tanıma ve yenilik arayışı diplomasiyle ilişkilidir.**Nasıl düşünülür?**

1. Bağlamdaki kanıt: Dış dünyayı tanıma ve yenilik arayışı diplomasiyle ilişkilidir.
2. Konu ilişkisi: 1718–1730 aralığında diplomatik temaslar, kültür-sanat, şehir hayatı ve yenilik arayışları birlikte incelenir. İbrahim Müteferrika matbaası Osmanlı Türkçesiyle basım faaliyetleri açısından önemlidir; Osmanlı'daki ilk basım faaliyeti diye genellenmez.
3. Sonuç ve sınır: Diplomasi, basım, kültür ve yönetim arayışları da dönemin parçalarıdır. Dış dünyayı tanıma ve yenilik arayışı diplomasiyle ilişkilidir.

Sık hata: Lale Devri yalnız eğlenceden ibarettir.

Analitik puanlama

- 9 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Diplomasi, basım, kültür ve yönetim arayışları da dönemin parçalarıdır.

CEVAP ANAHTARI VE ÖĞRETEN ÇÖZÜMLER

Z2 / Devam

• 8 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Dış dünyayı tanıma ve yenilik arayışı diplomasiyle ilişkilidir.

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

3. SORU • 17 PUAN • TAR.11.1.2

Hedeflenen düşünme yükü: Zor • Müteferrika matbaasının bilgi dolaşımına katkısı inceleniyor.

Değişim ve sürekliliğe birer örnek ver; dönemi tek sığara indirgememeyi gerekçelendir. Yanıtında olası bir itirazı da değerlendir.

Örnek yanıt: Elçilik gözlemleri ve matbaa yenilik örnekleri; mevcut yönetim ve toplumsal yapının birçok yönü sürer. Yenilikler tüm topluma aynı hızla yayılmamıştır. Olası itiraz: Lale Devri yalnız eğlenceden ibarettir. Yanıt: Diplomasi, basım, kültür ve yönetim arayışları da dönemin parçalarıdır.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: Basım, bilginin çoğaltılmasına katkı sağlayabilir.
2. Konu ilişkisi: 1718-1730 aralığında diplomatik temaslar, kültür-sanat, şehir hayatı ve yenilik arayışları birlikte incelenir. İbrahim Müteferrika matbaası Osmanlı Türkçesiyle basım faaliyetleri açısından önemlidir; Osmanlı'daki ilk basım faaliyeti diye genellenmez.
3. Sonuç ve sınır: Elçilik gözlemleri ve matbaa yenilik örnekleri; mevcut yönetim ve toplumsal yapının birçok yönü sürer. Yenilikler tüm topluma aynı hızla yayılmamıştır. Olası itiraz: Lale Devri yalnız eğlenceden ibarettir. Yanıt: Diplomasi, basım, kültür ve yönetim arayışları da dönemin parçalarıdır.

Sık hata: Lale Devri yalnız eğlenceden ibarettir.

Analitik puanlama

• 17 puan — Sorunun istediği kavram/çıkarımın karşılanması: Elçilik gözlemleri ve matbaa yenilik örnekleri; mevcut yönetim ve toplumsal yapının birçok yönü sürer. Yenilikler tüm topluma aynı hızla yayılmamıştır. Olası itiraz: Lale Devri yalnız eğlenceden ibarettir. Yanıt: Diplomasi, basım, kültür ve yönetim arayışları da dönemin parçalarıdır.

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

4. SORU • 17 PUAN • TAR.11.1.3

Hedeflenen düşünme yükü: Zor • Öğretim için hazırlanmış karşılaştırma: Lizbon'da deprem sonrası yangın ve deniz etkileri de yıkımı artırmış; yeniden imar gündeme gelmiştir. İstanbul'da hasar tespiti, barınma ve onarım ihtiyaçları öne çıkmıştır.

"İki depremin etkileri, yalnız aynı yüzyılda oldukları için tamamen aynıdır." iddiasını verilen durum üzerinden eleştir. Bir kanıt ve bir sınırlılık belirt.

Örnek yanıt: Şehir yapısı, tehlikeler, yönetim ve kaynak koşulları farklıdır; ortaklık ve farklılık birlikte incelenir. Doğal olayın etkileri ikincil tehlikeler ve kentsel koşullarla çeşitlenir.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: Doğal olayın etkileri ikincil tehlikeler ve kentsel koşullarla çeşitlenir.
2. Konu ilişkisi: İki deprem de yapı, gündelik yaşam, ekonomi ve yönetim üzerinde etkiler doğurmuştur. Lizbon'da yeniden imar ve planlama; İstanbul'da hasar tespiti ve onarım süreçleri tarihsel belgelerle incelenebilir. Kayıp sayıları kaynaklara göre değişebildiğinden doğrulanmamış kesin sayı kullanılmaz.

CEVAP ANAHTARI VE ÖĞRETEN ÇÖZÜMLER

Z2 / Devam

3. Sonuç ve sınır: Şehir yapısı, tehlikeler, yönetim ve kaynak koşulları farklıdır; ortaklık ve farklılık birlikte incelenir. Doğal olayın etkileri ikincil tehlikeler ve kentsel koşullarla çeşitlenir.

Sık hata: İki depremin etkileri, yalnız aynı yüzyılda oldukları için tamamen aynıdır.

Analitik puanlama

- 6 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Şehir yapısı, tehlikeler, yönetim ve kaynak koşulları farklıdır
- 6 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: ortaklık ve farklılık birlikte incelenir.
- 5 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Doğal olayın etkileri ikincil tehlikeler ve kentsel koşullarla çeşitlenir.

Kismi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

5. SORU • 16 PUAN • TAR.11.1.3

Hedeflenen düşünme yükü: Zor • Bir araştırmacı Lizbon için planlama kayıtları, İstanbul için hasar raporları kullanıyor; belgelerin amaçları farklı.

İki şehir için ortak bir ihtiyaç ve farklılaşabilecek bir yönetim cevabı yaz; hangi belgeyle doğrulayacağını belirt. Yanıtında olası bir itirazı da değerlendir.

Örnek yanıt: Ortak ihtiyaç barınma ve onarımdır. Yeniden planlama veya mevcut yapıların onarımı farklılaşabilir. İmar planı, hasar raporu ve harcama kayıtlarıyla denetlenir; kaynaksız sayı üretilmez. Olası itiraz: İki depremin etkileri, yalnız aynı yüzyılda oldukları için tamamen aynıdır. Yanıt: Şehir yapısı, tehlikeler, yönetim ve kaynak koşulları farklıdır; ortaklık ve farklılık birlikte incelenir.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: Kaynak amacı, hangi bilginin görünür olduğunu etkiler.
2. Konu ilişkisi: İki deprem de yapı, gündelik yaşam, ekonomi ve yönetim üzerinde etkiler doğurmuştur. Lizbon'da yeniden imar ve planlama; İstanbul'da hasar tespiti ve onarım süreçleri tarihsel belgelerle incelenebilir. Kayıp sayıları kaynaklara göre değişebildiğinden doğrulanmamış kesin sayı kullanılmaz.
3. Sonuç ve sınır: Ortak ihtiyaç barınma ve onarımdır. Yeniden planlama veya mevcut yapıların onarımı farklılaşabilir. İmar planı, hasar raporu ve harcama kayıtlarıyla denetlenir; kaynaksız sayı üretilmez. Olası itiraz: İki depremin etkileri, yalnız aynı yüzyılda oldukları için tamamen aynıdır. Yanıt: Şehir yapısı, tehlikeler, yönetim ve kaynak koşulları farklıdır; ortaklık ve farklılık birlikte incelenir.

Sık hata: İki depremin etkileri, yalnız aynı yüzyılda oldukları için tamamen aynıdır.

Analitik puanlama

- 16 puan — Sorunun istediği kavram/çıkarımın karşılanması: Ortak ihtiyaç barınma ve onarımdır. Yeniden planlama veya mevcut yapıların onarımı farklılaşabilir. İmar planı, hasar raporu ve harcama kayıtlarıyla denetlenir; kaynaksız sayı üretilmez. Olası itiraz: İki depremin etkileri, yalnız aynı yüzyılda oldukları için tamamen aynıdır. Yanıt: Şehir yapısı, tehlikeler, yönetim ve kaynak koşulları farklıdır; ortaklık ve farklılık birlikte incelenir.

Kismi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

CEVAP ANAHTARI VE ÖĞRETEN ÇÖZÜMLER

Z2 / Devam

6. SORU • 16 PUAN • TAR.11.1.3

Hedeflenen düşünme yükü: Zor • Bir grup iki şehirdeki afetin ticaret, konut ve kamu yapıları üzerindeki etkilerini ayrı başlıklarda inceliyor.

Aynı olaydan bütün dönemlere veya bütün insanlara kesin genelleme yapılabilir mi? Konu bilgisi ve verilen kanıtla gerekçelendir.

Örnek yanıt: Hayır; olayın koşulları ve kanıtın kapsamı korunmalıdır. Afet yalnız bina hasarı değil ekonomik ve toplumsal süreçtir.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: Afet yalnız bina hasarı değil ekonomik ve toplumsal süreçtir.
2. Konu ilişkisi: İki deprem de yapı, gündelik yaşam, ekonomi ve yönetim üzerinde etkiler doğurmuştur. Lizbon'da yeniden imar ve planlama; İstanbul'da hasar tespiti ve onarım süreçleri tarihsel belgelerle incelenebilir. Kayıp sayıları kaynaklara göre değişebildiğinden doğrulanmamış kesin sayı kullanılmaz.
3. Sonuç ve sınır: Hayır; olayın koşulları ve kanıtın kapsamı korunmalıdır. Afet yalnız bina hasarı değil ekonomik ve toplumsal süreçtir.

Sık hata: İki depremin etkileri, yalnız aynı yüzyılda oldukları için tamamen aynıdır.

Analitik puanlama

- 6 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Hayır
- 5 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: olayın koşulları ve kanıtın kapsamı korunmalıdır.
- 5 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Afet yalnız bina hasarı değil ekonomik ve toplumsal süreçtir.

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıtı yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

CEVAP ANAHTARI VE ÖĞRETEN ÇÖZÜMLER

Z3

Düzey çalışması • Toplam 100 puan

1. SORU • 17 PUAN • TAR.11.1.1

Hedeflenen düşünme yükü: Zor • Belgrad Antlaşması sonrası Osmanlı lehine bazı sonuçlar inceleniyor. "1683-1789 arasındaki bütün savaşlar aynı sonuçla bitmiştir." iddiasını verilen durum üzerinden eleştir. Bir kanıt ve bir sınırlılık belirt.

Örnek yanıt: Siyasi ve askerî sonuçlar farklıdır; antlaşmalar ayrı koşullarıyla incelenmelidir. Dönemde yalnız kayıp değil kazanımlar da vardır; gelişmeler aynı yönde değildir.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: Dönemde yalnız kayıp değil kazanımlar da vardır; gelişmeler aynı yönde değildir.
2. Konu ilişkisi: II. Viyana kuşatması sonrası gelişmeler, Karlofça (1699), Pasarofça (1718), Belgrad (1739) ve Küçük Kaynarca (1774) gibi antlaşmalarla siyasi ve askerî dengeler açısından incelenir. Sonuçlar tek çizgili bir anlatı yerine koşullarıyla değerlendirilir.
3. Sonuç ve sınır: Siyasi ve askerî sonuçlar farklıdır; antlaşmalar ayrı koşullarıyla incelenmelidir. Dönemde yalnız kayıp değil kazanımlar da vardır; gelişmeler aynı yönde değildir.

Sık hata: 1683-1789 arasındaki bütün savaşlar aynı sonuçla bitmiştir.

Analitik puanlama

- 5 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Siyasi ve askerî sonuçlar farklıdır
- 4 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: antlaşmalar ayrı koşullarıyla incelenmelidir.
- 4 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Dönemde yalnız kayıp değil kazanımlar da vardır
- 4 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: gelişmeler aynı yönde değildir.

Kismi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıtı yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

2. SORU • 17 PUAN • TAR.11.1.2

Hedeflenen düşünme yükü: Zor • Müteferrika matbaasının bilgi dolaşımına katkısı inceleniyor. "Lale Devri yalnız eğlenceden ibarettir." iddiasını verilen durum üzerinden eleştir. Bir kanıt ve bir sınırlılık belirt.

Örnek yanıt: Diplomasi, basım, kültür ve yönetim arayışları da dönemin parçalarıdır. Basım, bilginin çoğaltılmasına katkı sağlayabilir.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: Basım, bilginin çoğaltılmasına katkı sağlayabilir.
2. Konu ilişkisi: 1718-1730 aralığında diplomatik temaslar, kültür-sanat, şehir hayatı ve yenilik arayışları birlikte incelenir. İbrahim Müteferrika matbaası Osmanlı Türkçesiyle basım faaliyetleri açısından önemlidir; Osmanlı'daki ilk basım faaliyeti diye genellenmez.
3. Sonuç ve sınır: Diplomasi, basım, kültür ve yönetim arayışları da dönemin parçalarıdır. Basım, bilginin çoğaltılmasına katkı sağlayabilir.

Sık hata: Lale Devri yalnız eğlenceden ibarettir.

Analitik puanlama

CEVAP ANAHTARI VE ÖĞRETEN ÇÖZÜMLER

Z3 / Devam

• 9 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Diploması, basım, kültür ve yönetim arayışları da dönemin parçalarıdır.

• 8 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Basım, bilginin çoğaltılmasına katkı sağlayabilir.

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıtı yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

3. SORU • 17 PUAN • TAR.11.1.2

Hedeflenen düşünme yükü: Zor • Şehirde imar, tüketim ve toplumsal farklılıklar birlikte değerlendiriliyor. Değişim ve sürekliliğe birer örnek ver; dönemi tek sığara indirgememeyi gerektirir. Yanıtında olası bir itirazı da değerlendir.

Örnek yanıt: Elçilik gözlemleri ve matbaa yenilik örnekleri; mevcut yönetim ve toplumsal yapının birçok yönü sürer. Yenilikler tüm topluma aynı hızla yayılmamıştır. Olası itiraz: Lale Devri yalnız eğlenceden ibarettir. Yanıt: Diploması, basım, kültür ve yönetim arayışları da dönemin parçalarıdır.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: Kültürel canlılık ile toplumsal eşitsizlik ve gerilim birlikte görülebilir.
2. Konu ilişkisi: 1718-1730 aralığında diplomatik temaslar, kültür-sanat, şehir hayatı ve yenilik arayışları birlikte incelenir. İbrahim Müteferrika matbaası Osmanlı Türkçesiyle basım faaliyetleri açısından önemlidir; Osmanlı'daki ilk basım faaliyeti diye genellenmez.
3. Sonuç ve sınır: Elçilik gözlemleri ve matbaa yenilik örnekleri; mevcut yönetim ve toplumsal yapının birçok yönü sürer. Yenilikler tüm topluma aynı hızla yayılmamıştır. Olası itiraz: Lale Devri yalnız eğlenceden ibarettir. Yanıt: Diploması, basım, kültür ve yönetim arayışları da dönemin parçalarıdır.

Sık hata: Lale Devri yalnız eğlenceden ibarettir.

Analitik puanlama

• 17 puan — Sorunun istediği kavram/çıkarımın karşılanması: Elçilik gözlemleri ve matbaa yenilik örnekleri; mevcut yönetim ve toplumsal yapının birçok yönü sürer. Yenilikler tüm topluma aynı hızla yayılmamıştır. Olası itiraz: Lale Devri yalnız eğlenceden ibarettir. Yanıt: Diploması, basım, kültür ve yönetim arayışları da dönemin parçalarıdır.

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıtı yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

4. SORU • 17 PUAN • TAR.11.1.3

Hedeflenen düşünme yükü: Zor • Bir araştırmacı Lizbon için planlama kayıtları, İstanbul için hasar raporları kullanıyor; belgelerin amaçları farklı.

“İki depremin etkileri, yalnız aynı yüzyılda oldukları için tamamen aynıdır.” iddiasını verilen durum üzerinden eleştir. Bir kanıt ve bir sınırlılık belirt.

Örnek yanıt: Şehir yapısı, tehlikeler, yönetim ve kaynak koşulları farklıdır; ortaklık ve farklılık birlikte incelenir. Kaynak amacı, hangi bilginin görünür olduğunu etkiler.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: Kaynak amacı, hangi bilginin görünür olduğunu etkiler.
2. Konu ilişkisi: İki deprem de yapı, gündelik yaşam, ekonomi ve yönetim üzerinde etkiler doğurmuştur. Lizbon'da yeniden imar ve planlama; İstanbul'da hasar tespiti ve onarım süreçleri tarihsel belgelerle incelenebilir. Kayıp sayıları kaynaklara göre değişebildiğinden doğrulanmamış kesin sayı kullanılmaz.

CEVAP ANAHTARI VE ÖĞRETEN ÇÖZÜMLER

Z3 / Devam

3. Sonuç ve sınır: Şehir yapısı, tehlikeler, yönetim ve kaynak koşulları farklıdır; ortaklık ve farklılık birlikte incelenir. Kaynak amacı, hangi bilginin görünür olduğunu etkiler.

Sık hata: İki depremin etkileri, yalnız aynı yüzyılda oldukları için tamamen aynıdır.

Analitik puanlama

- 6 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Şehir yapısı, tehlikeler, yönetim ve kaynak koşulları farklıdır
- 6 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: ortaklık ve farklılık birlikte incelenir.
- 5 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Kaynak amacı, hangi bilginin görünür olduğunu etkiler.

Kismi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

5. SORU • 16 PUAN • TAR.11.1.3

Hedeflenen düşünme yükü: Zor • Bir grup iki şehirdeki afetin ticaret, konut ve kamu yapıları üzerindeki etkilerini ayrı başlıklarda inceliyor.

İki şehir için ortak bir ihtiyaç ve farklılaşabilecek bir yönetim cevabı yaz; hangi belgeyle doğrulayacağını belirt.

Yanıtında olası bir itirazı da değerlendir.

Örnek yanıt: Ortak ihtiyaç barınma ve onarımdır. Yeniden planlama veya mevcut yapıların onarımı farklılaşabilir. İmar planı, hasar raporu ve harcama kayıtlarıyla denetlenir; kaynaksız sayı üretilmez. Olası itiraz: İki depremin etkileri, yalnız aynı yüzyılda oldukları için tamamen aynıdır. Yanıt: Şehir yapısı, tehlikeler, yönetim ve kaynak koşulları farklıdır; ortaklık ve farklılık birlikte incelenir.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: Afet yalnız bina hasarı değil ekonomik ve toplumsal süreçtir.
2. Konu ilişkisi: İki deprem de yapı, gündelik yaşam, ekonomi ve yönetim üzerinde etkiler doğurmuştur. Lizbon'da yeniden imar ve planlama; İstanbul'da hasar tespiti ve onarım süreçleri tarihsel belgelerle incelenebilir. Kayıp sayıları kaynaklara göre değişebildiğinden doğrulanmamış kesin sayı kullanılmaz.
3. Sonuç ve sınır: Ortak ihtiyaç barınma ve onarımdır. Yeniden planlama veya mevcut yapıların onarımı farklılaşabilir. İmar planı, hasar raporu ve harcama kayıtlarıyla denetlenir; kaynaksız sayı üretilmez. Olası itiraz: İki depremin etkileri, yalnız aynı yüzyılda oldukları için tamamen aynıdır. Yanıt: Şehir yapısı, tehlikeler, yönetim ve kaynak koşulları farklıdır; ortaklık ve farklılık birlikte incelenir.

Sık hata: İki depremin etkileri, yalnız aynı yüzyılda oldukları için tamamen aynıdır.

Analitik puanlama

- 16 puan — Sorunun istediği kavram/çıkarımın karşılanması: Ortak ihtiyaç barınma ve onarımdır. Yeniden planlama veya mevcut yapıların onarımı farklılaşabilir. İmar planı, hasar raporu ve harcama kayıtlarıyla denetlenir; kaynaksız sayı üretilmez. Olası itiraz: İki depremin etkileri, yalnız aynı yüzyılda oldukları için tamamen aynıdır. Yanıt: Şehir yapısı, tehlikeler, yönetim ve kaynak koşulları farklıdır; ortaklık ve farklılık birlikte incelenir.

Kismi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıta yarım puan; yanlış/boş yanıt 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.

CEVAP ANAHTARI VE ÖĞRETEN ÇÖZÜMLER

Z3 / Devam

6. SORU • 16 PUAN • TAR.11.1.3

Hedeflenen düşünme yükü: Zor • Öğretim için hazırlanmış karşılaştırma: Lizbon'da deprem sonrası yangın ve deniz etkileri de yıkımı artırmış; yeniden imar gündeme gelmiştir. İstanbul'da hasar tespiti, barınma ve onarım ihtiyaçları öne çıkmıştır.

Aynı olaydan bütün dönemlere veya bütün insanlara kesin genelleme yapılabilir mi? Konu bilgisi ve verilen kanıtla gerekçelendir.

Örnek yanıt: Hayır; olayın koşulları ve kanıtın kapsamı korunmalıdır. Doğal olayın etkileri ikincil tehlikeler ve kentsel koşullarla çeşitlenir.

Nasıl düşünülür?

1. Bağlamdaki kanıt: Doğal olayın etkileri ikincil tehlikeler ve kentsel koşullarla çeşitlenir.
2. Konu ilişkisi: İki deprem de yapı, gündelik yaşam, ekonomi ve yönetim üzerinde etkiler doğurmuştur. Lizbon'da yeniden imar ve planlama; İstanbul'da hasar tespiti ve onarım süreçleri tarihsel belgelerle incelenebilir. Kayıp sayıları kaynaklara göre değişebildiğinden doğrulanmamış kesin sayı kullanılmaz.
3. Sonuç ve sınır: Hayır; olayın koşulları ve kanıtın kapsamı korunmalıdır. Doğal olayın etkileri ikincil tehlikeler ve kentsel koşullarla çeşitlenir.

Sık hata: İki depremin etkileri, yalnız aynı yüzyılda oldukları için tamamen aynıdır.

Analitik puanlama

- 6 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Hayır
- 5 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: olayın koşulları ve kanıtın kapsamı korunmalıdır.
- 5 puan — Yanıtta şu bilgi/ilişkinin doğru kurulması: Doğal olayın etkileri ikincil tehlikeler ve kentsel koşullarla çeşitlenir.

Kısmi puan: ölçüt içindeki doğru fakat eksik kanıtla yarım puan; yanlış/boş yanıtla 0. Eşdeğer doğru yanıt kabul edilir.